Universitetet i Sørøst-Norge

6105 Windows Server og datanett

Leksjon 5b Brukeradministrasjon i AD

- Brukeradministrasjon
- Lokale brukerkontoer og domenekontoer
- Pålogging i domene og lokalt
- Brukerkontoer i domene
- Hjemmekataloger og brukerprofiler
- Kommandofiler og logon skripts

Microsoft Active Directory

USER MANAGEMENT

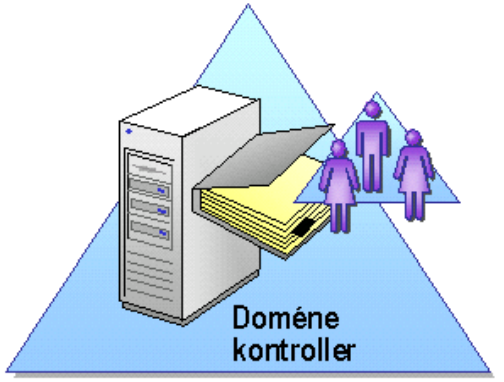

Pensum

- Kvisli: Windows Server og nettverk, kapittel 7 Brukeradministrasjon

Relevante linker

- Wikipedia: User profiles in Microsoft Windows
- Microsoft Technet: Manage User Accounts in Windows Server Essentials
- Microsoft Documentation: Password must meet complexity requirements

Brukeradministrasjon

Hva er brukeradministrasjon?

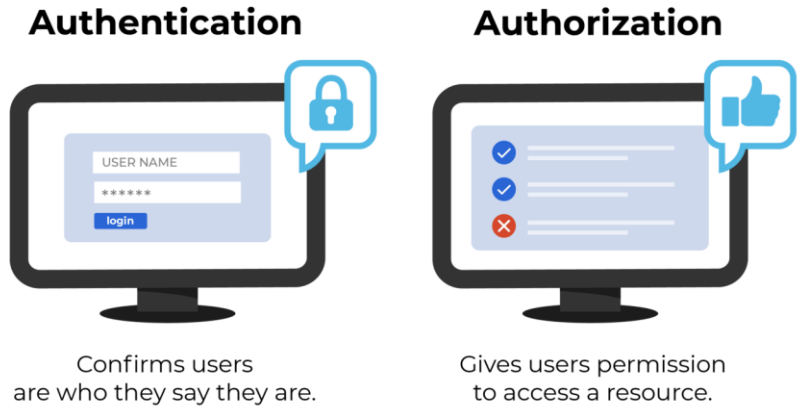

Hvorfor brukeradministrasjon?

- Autentisering = identifisere brukeren
- Autorisering = avgjøre hva brukeren har lov til

Hvem utfører brukeradministrasjon?

- Sentral nettverksadministrator / IT-avdeling
- Delegering til flere lokale administratorer (store organisasjoner)
- Maskinell registrering / import av brukerkontoer
- Selvbetjening / egenregistrering
  - » Jfr. webapplikasjoner / nettsteder på Internett
  - » Aktivering av studentkonto

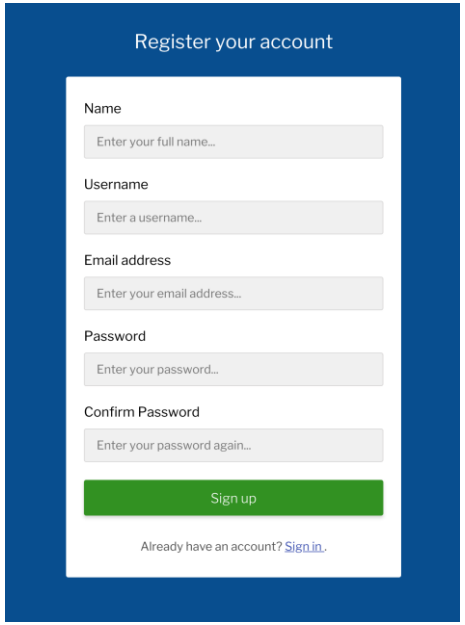

Brukerkontoer i Windows

Lokale brukerkontoer kan finnes på

- Klientmaskiner
- Medlemstjenere
- Frittstående (stand-alone) tjenere

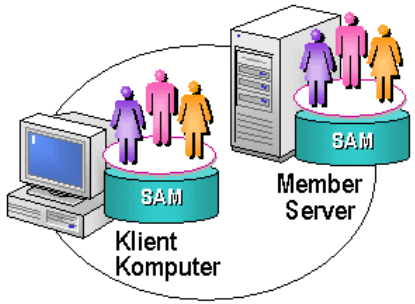

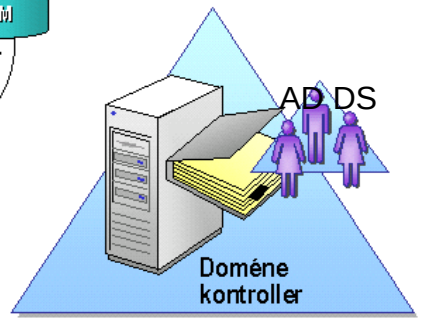

I domener brukes *domenekontoer*

- Alle kontoer i AD DS er domenekontoer

Innebygde brukerkontoer

- Opprettes automatisk under installasjon av Windows
  - » *Administrator* Medlem av gruppen *Administrators* som har alle rettigheter lokalt på maskinen
  - » *Guest* Uten passord !
  - » *DefaultAccount* Brukes "internt" av Windows-systemet

I Windows 10/11 opprettes en lokal bruker ved installasjon

- Denne brukeren er medlem i gruppen *Administrators*
- Den som installerer bestemmer navn på brukeren

I Windows 10/11 er innebygde brukere sperret / deaktivert etter installasjon !

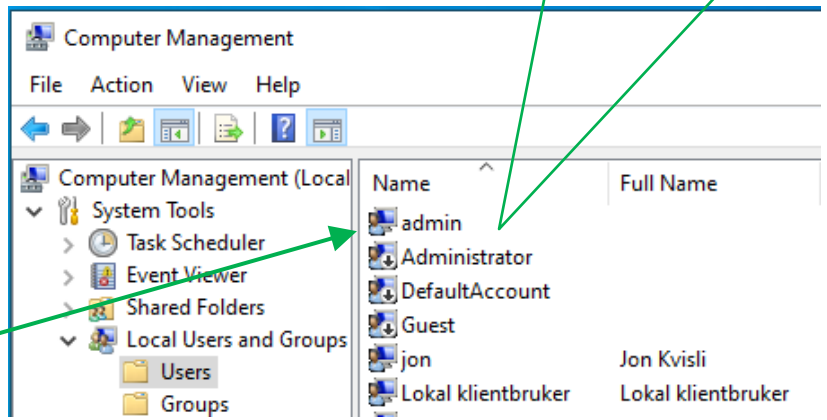

Lokale brukerkontoer og domenekontoer

Lokale brukerkontoer	Domenekontoer
• Opprettes på lokal maskin • Lagres i lokal brukerdatabase (SAM Security Account Manager) • Brukernavn og passord kontrolleres mot lokal brukerdatabase • Kan bare gis tilgang til ressurser på denne maskinen • Brukere må ha en brukerkonto på hver maskin de skal benytte	• Opprettes på domenekontrolleren • Lagres i sentral brukerdatabase (Active Directory) • Brukernavn og passord kontrolleres mot AD på domenekontroller • Kan gis tilgang til alle ressurser på alle maskiner i domenet • Hver bruker kan ha én brukerkonto for alle maskiner i domenet • Replikeres (kopieres) til andre domenekontrollere i domenet (i store nett med flere lokasjoner)

Pålogging i domene og lokalt

Login med domenebruker:

User name: *domenenavn\brukernavn*

Eksempel: **mittdomene\jon**

Maskinen du logger på fra må være medlem i domenet

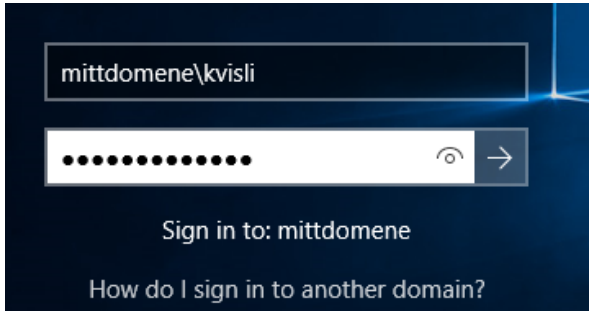

Login med lokal bruker:

User name: *maskinnavn\brukernavn*

Eksempel: **workstation\admin**

Maskinen kan være medlem i domene eller arbeidsgruppe

For å bytte bruker må du først velge:

Other User

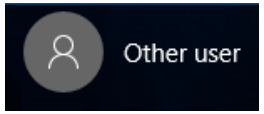

Brukerkontoer i Windows domene

Regler for kontonavn (User logon name)

- Max. 20 tegn
  - » Ikke tillatte tegn: ” / \ [ ] : ; | = , + * ? < >
- Lokale brukerkontoer
  - » Navnet må være entydige på maskinen
- Domenekontoer
  - » Navnet må være entydige i hele domenet

Strategier for passordbytte

- Bruker kan ikke endre passord
- Bruker endrer passord fritt
- Bruker må endre med faste intervaller
- Passord utløper aldri

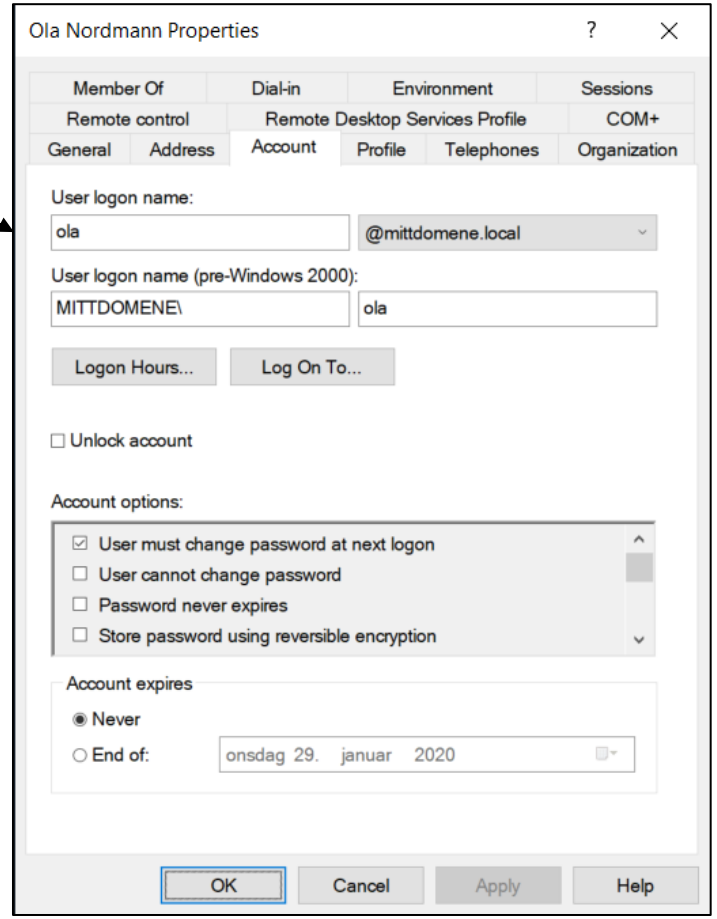

Se pensumbok for omtale av flere egenskaper til domenekontoene

Komplekse passord i Windows domener

Domenebrukere må følge regler for komplekse passord (complex requirements)

- Passordet kan ikke inneholde hele, eller deler av kontonavnet.
- Passordet må være minst seks tegn langt
- Passordet må inneholde tegn fra minst tre av følgende kategorier:
  - » store bokstaver i det engelske alfabetet
  - » små bokstaver i det engelske alfabetet
  - » siffer fra 0-9
  - » ikke-alfabetiske tegn, for eksempel: !, $, #, %

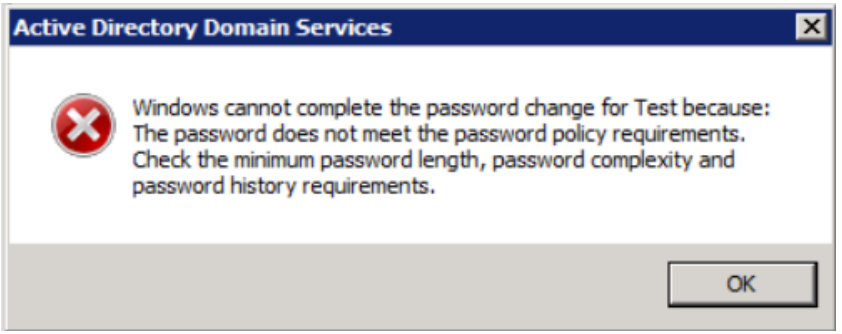

Complex requirements kan skrus av.

- Windows vil da tillate enklere / kortere passord
- Anbefales ikke!

Begrensninger på domenekontoer

Begrense tidsrom for pålogging

- Ukedager
- Klokketimer

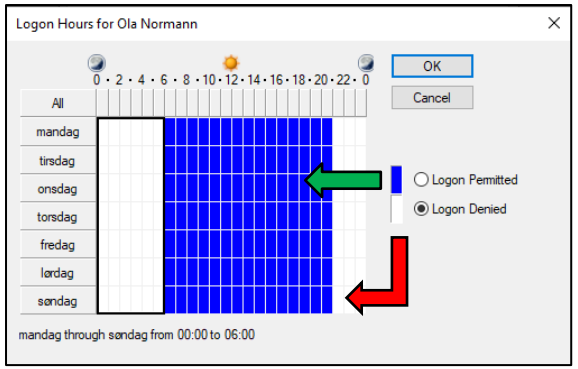

Begrense hvilke maskiner brukeren kan logge inn fra

- Alle maskiner i domenet
- Bare navngitte maskiner

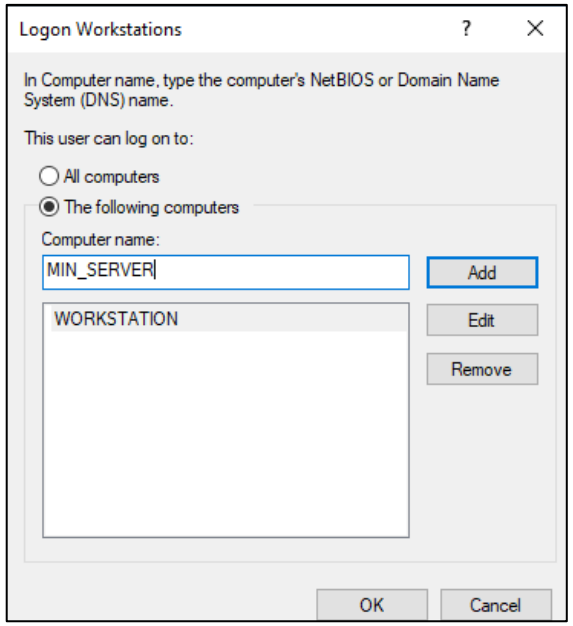

Begrense kontoens levetid / utløpsdato

- kontoen stenges automatisk etter utløpt levetid

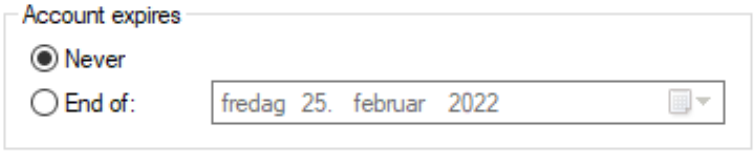

Hjemmekatalog (Home Folder)

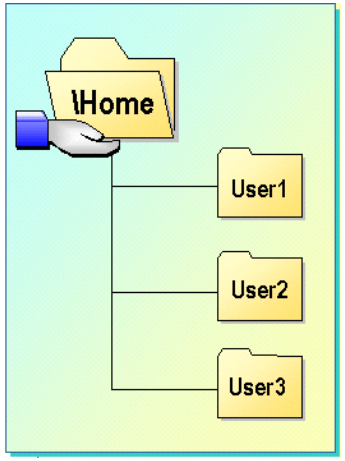

Brukerens "private" katalog (mappe)

- Én mappe knyttet til hver brukerkonto
  - » Brukeren har alle rettigheter på mappen
  - » Andre brukere har ingen tilgang
- Kan ligge på lokal maskin, eller på en filtjener
  - » Bør samles under én felles mappe på filtjener
  - » Obs! Sørg for nok diskplass!

To alternative plasseringer

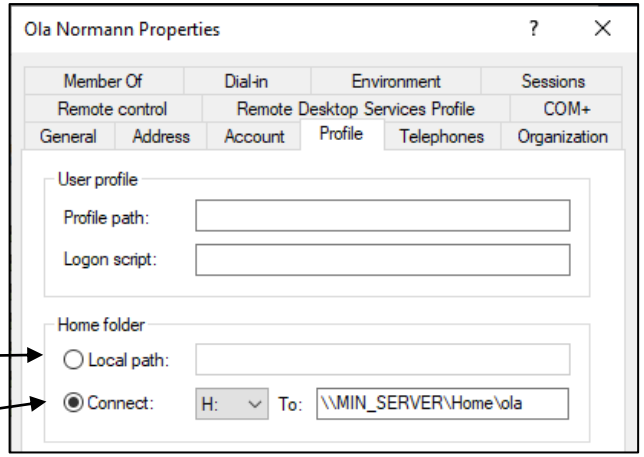

- Local path
  - » Hjemmekatalogen plasseres på lokal disk på klientmaskin
- Connect
  - » Hjemmekatalogen legges under delt mappe på server, f.eks. mapper under en delt mappe **Home**
  - » Diskbokstaven kobles automatisk til hjemmekatalogen ved pålogging
  - » Koblingen settes opp i konfigureringsbildet for brukerinformasjon (domenebrukere)

Brukerprofil

Lagrer brukeravhengige innstillinger:

- Utseende, farger, ikoner på skrivebordet (desktop'en)
- Tilkoblinger til delte nettressurser (disker / skrivere)
- Konfigurasjon og data for programmer
- Brukerdefinerte innstillinger
- m.m.

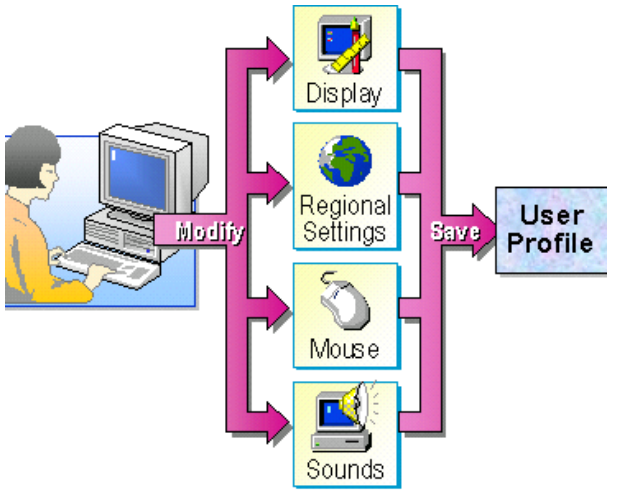

Både Windows og applikasjoner kan lagre data i brukerprofilen

- Dette kan medføre at profilen tar mye diskplass!
- Dataene i profilen lagres og endres ”automatisk” av programmene

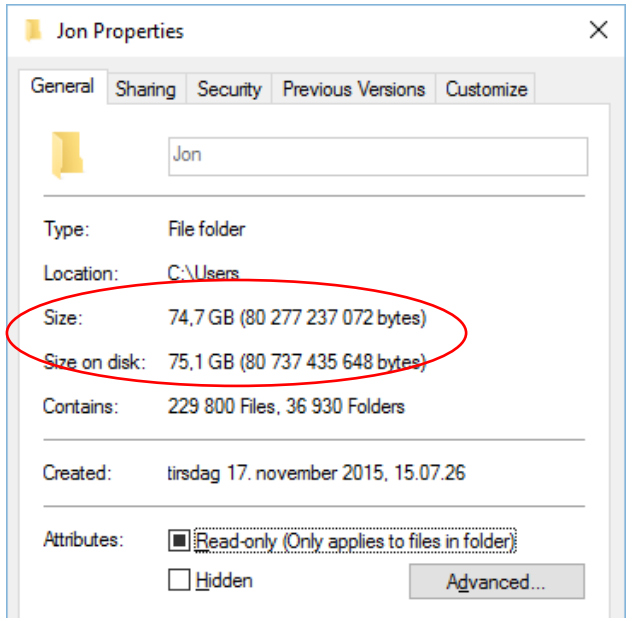

Lokal brukerprofil

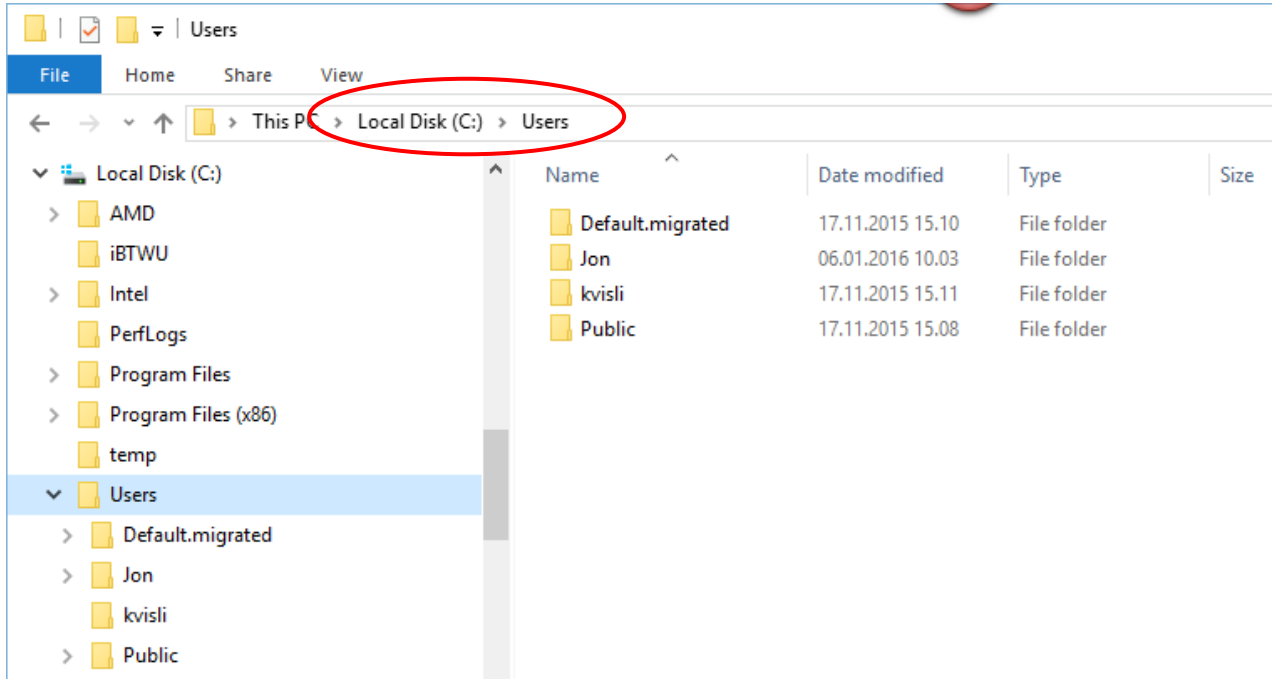

Lagres i en mappe på lokal disk

- C:\Users*brukernavn* (C:\Users*brukernavn* i norsk versjon)
- Profilmappen opprettes første gang bruker logger inn!

Spesielle (skjulte) profiler i Windows

- *Default* mal for nye brukerprofiler
- *Public* felles profil-elementer for alle brukere

Noe av inneholdet i brukerprofilen

Den skjulte filen NTUSER.DAT

- Inneholder **brukerdelen** av *Windows Registry* (**HKEY_CURRENT_USER**)
  - » Database med brukerens ”Windows-innstillinger”, bl.a. fargevalg
- Filen holdes åpen og låst så lenge bruker er pålogget !

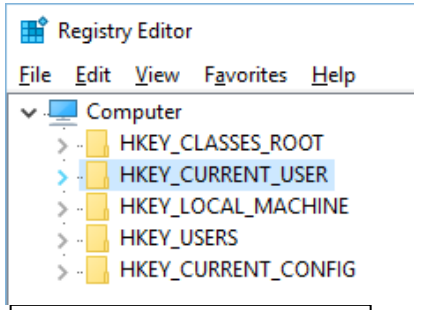

Programmet **Registry Editor (regedit.exe)**

Mapper i den lokale brukerprofilen:

- Contacts — Brukerens kontakter
- Desktop — Filer og snarveier på brukerens skrivebord
- Documents, — Brukerens dokumenter
- Downloads — Brukerens nedlastede filer
- Favorites — Brukerens favoritter i Internet Explorer / Edge
- Music, Pictures, Videos — Brukerens musikk-, bilde- og videofiler

Skjulte og beskyttede systemmapper i profilen:

- AppData — Beregnet for lagring av ”midlertidige data” fra applikasjoner
- Cookies — Cookier for Internet Explorer
- Local Settings — Brukes som Application data, men innholdet kopieres ikke til tjener ved bruk av ”roaming profile”
- Recent — Snarveier til nylig brukte filer
- SendTo — Snarveier som vises i ”Send to” menyen
- Start Menu — Snarveier som vises i startmenyen

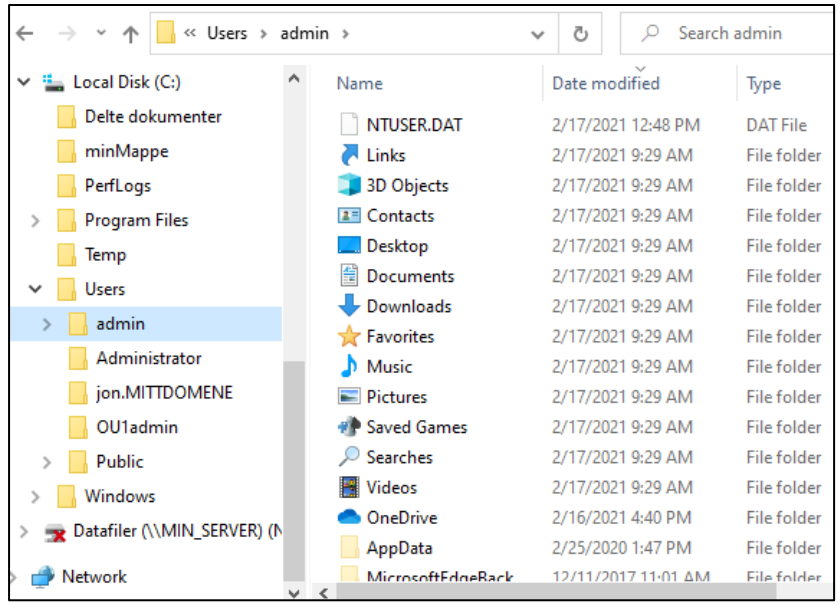

Brukerprofil i nettverk

Vandrende (roaming) brukerprofil

- Profilen lagres på en filtjener, f.eks. i brukerens hjemmekatalog, eller i en egen katalog for profiler
  - » Nettverksadministrator bestemmer plassering (*Profile Path*)
  - » Profilmappen opprettes **ved første pålogging**
- Profilen kopieres til lokal profil på systemdisken (C:\Users) når brukeren logger på lokal maskin med en domenebruker
- Alle endringer skjer i den lokale profilen
- Endringene skrives tilbake til filtjener når bruker logger ut
- Dette gir brukeren tilgang til den samme profilen fra alle maskiner i nettet!

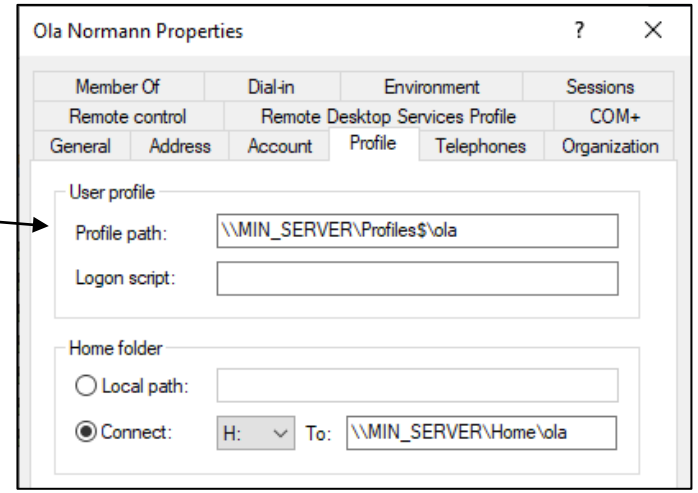

Standard (default) brukerprofil

- En felles ”profilmal” som alle nye bruker får kopi av
- Kan endres fritt av bruker etter første pålogging

Påtvunget (mandatory) brukerprofil

- Felles profil som ikke kan endres av brukere
- Egnet for å gi alle brukere samme skrivebord / oppsett
- NTUSER.DAT døpes om til NTUSER.MAN
- Kan være lokal eller roaming

Administrasjonsverktøy (demo)

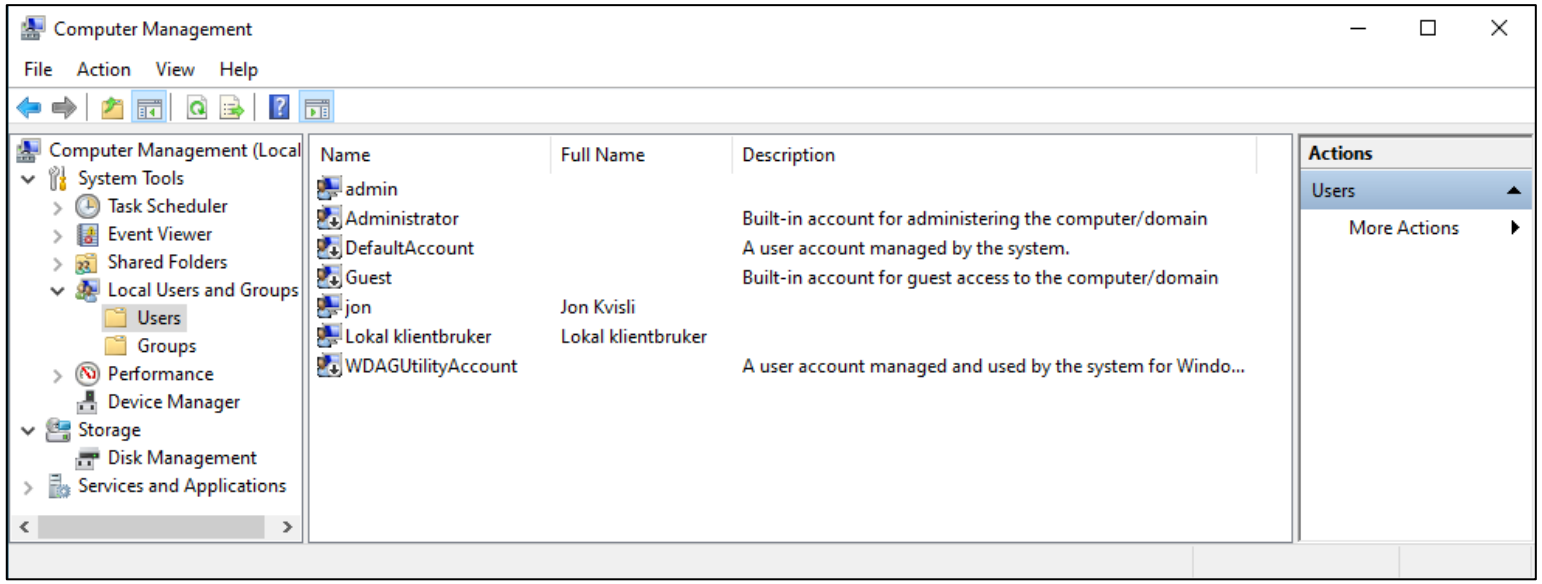

Computer Management

- **For å administrere lokal maskin**
  - Lokale brukere (og grupper)
  - Delte mapper lokalt på maskinen (Shared Folders)
  - Maskinvare (Device Manager)
  - m.m.
- **Kan ikke administrere domener / domenekontoer!**

Administrasjonsverktøy (demo)

Active Directory Users and Computers

- **For å administrere domener**
  - Domenebrukere
  - Domenegrupper
  - Datamaskiner / domenekontrollere
  - OU'er
  - m.m.
- **Egenskaper**
  - Kan brukes fra alle datamaskiner i domenet
    - » eller via terminaltjener / remote desktop
  - Må kjøres som bruker med administrative rettigheter i domenet
    - » Medlem av gruppen Domain Admins.
- **Installeres automatisk på domenekontroller**
- **På medlemstjener:**
  - Må installeres som en del av funksjonen (*feature*) Active Directory Domain Controller Tools.

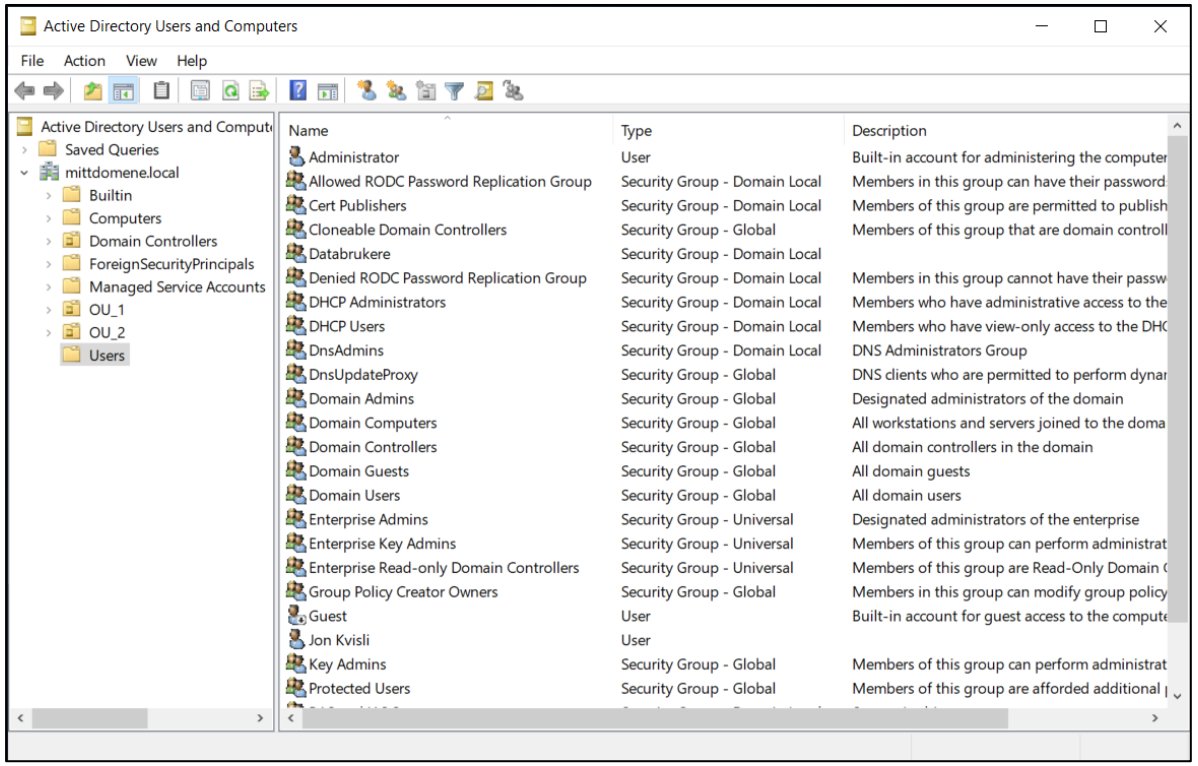

Kommandofiler og logon skript

Kommandofil (batchfil / skriptfil)

- Tekstfil som inneholder Windows kommandoer (tilsvarer shellskript i Linux)
- Filtype: .BAT
- Når filen kjøres utføres alle kommandoene i filen
- Eksempel: kommandofil som sletter alle Word og Excel filer

```
del *.doc*
del *.xl*
```

Logon script

- Kommandofil som kjøres hver gang bruker logger på
- Lagres på filtjener / domenekontroller

  I mappen: C:\WINDOWS\SYSVOL\sysvol*domenenavn*\SCRIPTS
- Kan f.eks. brukes for å koble til nettverksdisker automatisk ved pålogging:

```
net use P: /delete
net use P: \\MIN_SERVER\prog
net use H: /delete
net use H: \\MIN_SERVER\Users\%username%
```

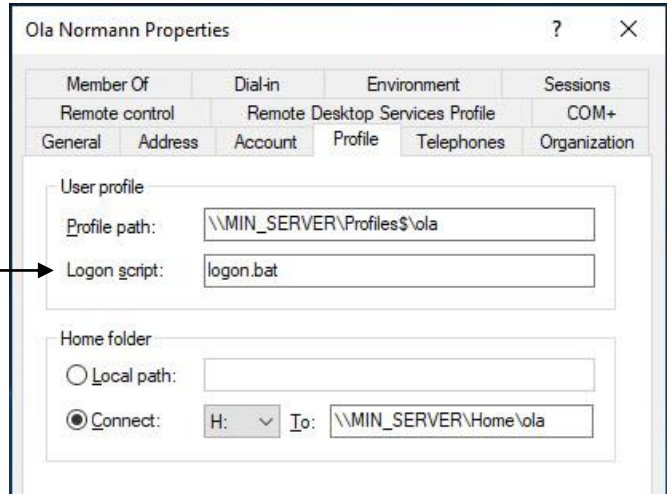

Windows-kommandoen NET

Kommandoen NET kan bl.a. brukes for å utføre brukeradministrasjon i Windows

- kan skrives i kommandovindu, eller kjøres fra kommandofiler / logon skript.
- har flere opsjoner og bruksområder:

`net share`	deling av ressurser
`net use`	tilkobling av ressurser
`net user`	behandling av brukere
`net group`	behandling av domenegrupper
`net localgroup`	behandling av lokale grupper
`net help`	hjelp til net kommandoene. Se: net help <kommando>

NET kommandoen er ikke pensum i dette emnet!